

Deneme
Mehmet TEMİZ

ÇUKUROVA EVLERİ

Hani şairin ‘orda bir köy var uzakta’ diye başlayan şiirinde

‘Orda bir ev var uzakta
O ev bizim evimizdir
Yatmasak da, kalkmasak da
O ev bizim evimizdir’

Der ya. İşte öyle bir şey.

- Bu evde kim konuk olmaz
- Bu evde kim bir tas ayran içmez
- Bu evde kim divana (sedire) oturup demli çayı yudumlarken uzak dağlara, ovalar seyre dalmaz
- Bu evde muhabbete, koyu sohbetlere dalıp gitmez
- Bu evde kim kop koyu gece karanlığında, sessiz, sedasız derin bir uykuya dalmak, sabah erkenden capcanlı uyanmak istemez
- Bu evde kim istemez

Memleketimizde nice böyle evler var. Hane olan. Mesken olan. Aile barındıran, ocak olan, bacası tüten.

Çukurova memleketim benim.

Memleketimde HU EVLER vardı.. Duvarları kamıştan damı kamıştan yapıldı. Engin kapı, daracık pencere. Yere serili hasır. Sanki seyranlıktı içi. Köşedeki ocak içeriye dolan güneş gibiydi. Tüten baca, kaynayan kazan. Ve ocak başları evin seyrangahı ocak başları.

Memleketimde KERPİÇ EVLER vardı. Topraktan her şeyiyle yerli bizim bizden. Üstü dam veya ahşaptan çatılı. Daracık. Bir veya iki odalı. Odada hayat geçer. Sakinlerin gönlü geniş olunca saray gibi gelirdi içi serin dingin huzur yuvası.

Memleketimde YAYLA EVLERİ vardı. Kimileri derme çatma ağaçtan, önünden hayma. Kimileri kıl çadırdan. Ortada direk ve yana iple bağlanan kazıklar. Hele yağmur altında kıl çadırlara sığınmak. Göz kapaklarında ağırlık. Ve uyku

Çadır önünde ocak

Hayat çadırdadır. Çadır dar hayat sade

Kimileri taştan topraktan. Bir tepe yamacına gömülü. Çatıya, dama benzeyen yapının altında dört duvar. Bir yandan yüklük, bir yanda kaplık, bir yanda ocaklık. Taş topraktan saray gibi gelirdi.

Memleketimle KÖY EVLERİ vardı. Taş yapıları evler. Üstü toprak. Toprak damlı. Tek katlı veya iki katlı o iki katların altında ahır yapılır. Damında yağmur sonrası “taş” çekilir. Karlar kürünür. Baca tüter. Evde hayat tüten bacadan bilinir. Evin önü sofada divanlar. Hayat sofadan geçer. Odada ocaklık. İnsan, ocak etrafında pervaneler gibi.

Memleketimde KONAKLAR vardı. Ağa konakları, bey konakları. Sade mi sade. Tahtadan ahşaptan yapıları heybetti, kudretli evler. İnsanlar konar kalkar. Sofrası yerde. Konuklar misafirler eğlenir. Dertler dillendir, dertler dinlenir. Konaklar yörenin zenginliğine varlığına işaret.

Memleketimin evleri insanlarla güçlü, misafirle bereketli, çocuk sesleriyle şen olurdu. Ama bugün memleketimin evleri mahzun. Ömrünün sonlarına yaklaşmış bir Ayvaz, bir Köroğlu ile durgun ve suskun.

- İnsanlar göç etmiş
- Üretim durmuş
- Yaşam tekdüzeleşmiş
- Kültür yaşanmaz olmuş
- Umutlar azalmış

Ve biz her ne kadar gitsek de-gitmesek de o ev bizim evimizdir. Görsek de-görmesek de o ev bizim evimizdir.

O ev bizim evimizdir. Mahsul melül olsa da.

Bir düşünür “kalesine dönen yorgun savaşçı gibi mesut ve rahatım evime geldiğimde” der. Hâsılı ev değil yuva olur. Sılayı rahim yapılsa.

İnsanlar yuvalarına dönmeli. Otel odaları olmamalı evler. Kahveler, kafesler hiç olmamalı. İnsan evde yaşlanmalı. Sokakların, eğlence yerlerin, hakkı yok evlerin zamanını çalmaya, insanı evlerden çalmaya.